

Date: 3rd July-2026

**O'QUV AMALIYOTI DARSLARIDA NAZARIY BILOMLARNI AMALIYOTGA
TADBIQ ETISH VA O'QUVCHILARNING KASBIY KOMPETENSIYALARINI
RIVOJLANTIRISH**

Axmedov Amon Naimovich

Buxoro shahar 1-son texnikumi maxsus fan o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'quv amaliyoti darslarining talabalarda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish va rivojlantirishdagi ahamiyati tahlil qilingan. Zamonaviy ta'lim tizimida kompetensiyaviy yondashuvning o'rnini, amaliy mashg'ulotlarni tashkil etishning samarali usullari hamda innovatsion pedagogik texnologiyalarning qo'llanilishi yoritilgan. Shuningdek, o'quv amaliyoti orqali talabalarning kasbiy tayyorgarligi, mustaqil fikrlashi, muammolarni hal qilish va kasbiy faoliyatga moslashish ko'nikmalarini rivojlantirish masalalari ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: o'quv amaliyoti, kasbiy kompetensiya, kompetensiyaviy yondashuv, amaliy ko'nikma, innovatsion ta'lim, professional tayyorgarlik, pedagogik texnologiyalar.

Kirish

Dunyo ta'lim tizimida yuz berayotgan modernizatsiya jarayonlari mutaxassislarni tayyorlash sifatiga bo'lgan talablarni tubdan o'zgartirmoqda. Zamonaviy mehnat bozori nafaqat nazariy bilimga ega, balki o'z bilimlarini amaliy faoliyatda samarali qo'llay oladigan, mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatiga ega bo'lgan mutaxassislarni talab qilmoqda. Shu sababli ta'lim jarayonida amaliyotga yo'naltirilgan yondashuvning ahamiyati tobora ortib bormoqda.

O'quv amaliyoti darslari talabalarning nazariy bilimlarini mustahkamlash, amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish hamda ularni kelajakdagi kasbiy faoliyatga tayyorlashning muhim vositasi hisoblanadi. Mazkur jarayon ta'lim oluvchilarda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishning asosiy omillaridan biri bo'lib xizmat qiladi. Tadqiqotning maqsadi Tadqiqotning asosiy maqsadi o'quv amaliyoti darslarining talabalarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishdagi o'rnini aniqlash hamda amaliy mashg'ulotlar samaradorligini oshirishning pedagogik imkoniyatlarini tahlil qilishdan iborat. Tadqiqot metodlari

Maqolani tayyorlashda quyidagi ilmiy tadqiqot metodlaridan foydalanildi:

pedagogik adabiyotlarni tahlil qilish;

qiyosiy tahlil;

kuzatish;

umumlashtirish;

tizimli yondashuv;

pedagogik tajriba natijalarini o'rganish.

Asosiy qism Kasbiy kompetensiya tushunchasi va uning mohiyati Kasbiy kompetensiya mutaxassisning muayyan faoliyatni muvaffaqiyatli amalga oshirishi uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma, malaka va shaxsiy sifatlarning integratsiyalashgan

Date: 3rd July-2026

majmuasidir. Kompetensiya tushunchasi zamonaviy ta'lim tizimining asosiy kategoriyalaridan biri bo'lib, ta'lim natijalarini amaliy faoliyat bilan bog'lashga xizmat qiladi. Kasbiy kompetensiya quyidagi tarkibiy qismlardan iborat:

- asbiy bilimlar;
- amaliy ko'nikma va malakalar;
- kommunikativ qobiliyatlar;
- axborot bilan ishlash kompetensiyasi;
- muammoli vaziyatlarda qaror qabul qilish qobiliyati;
- ijodiy va tanqidiy fikrlash.

Mazkur kompetensiyalarni shakllantirishda o'quv amaliyoti darslari alohida o'rin egallaydi.

O'quv amaliyoti darslarining ahamiyati O'quv amaliyoti nazariy bilimlarni real faoliyat bilan bog'lash imkonini yaratadi. Talabalar amaliy mashg'ulotlar davomida o'z kasbiy faoliyatiga oid vazifalarni bajarish orqali kasbiy tajriba orttiradilar. O'quv amaliyoti quyidagi vazifalarni bajaradi:

Nazariy bilimlarni mustahkamlash. Kasbiy ko'nikma va malakalarni shakllantirish. Mustaqil faoliyat yuritish qobiliyatini rivojlantirish. Jamoada ishlash madaniyatini shakllantirish. Kasbiy mas'uliyat hissini kuchaytirish. Innovatsion yondashuvlarni qo'llashga o'rgatish. Amaliy mashg'ulotlar davomida talabalar o'z bilimlarini amaliy vaziyatlarda qo'llash orqali kasbiy faoliyatning mazmun-mohiyatini chuqurroq anglaydilar. O'quv amaliyotida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish Kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishda innovatsion pedagogik texnologiyalar muhim rol o'ynaydi. Jumladan: Keys-stadi metodi Talabalarga real hayotiy vaziyatlar asosida topshiriqlar beriladi. Bu usul muammolarni tahlil qilish va yechim topish kompetensiyasini rivojlantiradi. Loyiha Metodi Talabalar mustaqil ravishda loyiha ishlab chiqadilar va uni himoya qiladilar. Natijada ijodkorlik, tadqiqotchilik va hamkorlik ko'nikmalari shakllanadi. STEAM yondashuvi Fan, texnologiya, muhandislik, san'at va matematika integratsiyasiga asoslangan ushbu yondashuv amaliy faoliyat samaradorligini oshiradi. Interfaol metodlar "Klaster", "Aqliy hujum", "Baliq skeleti", "FSMU" kabi metodlar talabalarning faolligini oshiradi va mustaqil fikrlashga undaydi. Kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari O'quv amaliyoti darslarining samaradorligi quyidagi omillarga bog'liq:

- amaliyotning maqsadli tashkil etilishi;
- zamonaviy texnik vositalardan foydalanish;
- ishlab chiqarish korxonalari bilan hamkorlik;
- individual yondashuv;
- muntazam monitoring va baholash;
- talabalarning mustaqil faoliyatini qo'llab-quvvatlash.

Mazkur omillar o'quv amaliyotining sifatini oshirishga va kasbiy kompetensiyalarning samarali shakllanishiga xizmat qiladi. Natijalar va muhokama Tahlillar natijasida o'quv amaliyoti darslarining kasbiy kompetensiyalarni

Date: 3rd July-2026

rivojlantirishdagi o'zni juda muhim ekanligi aniqlandi. Amaliy mashg'ulotlar orqali talabalar:

nazariy bilimlarini mustahkamlaydi;

kasbiy vazifalarni bajarish tajribasiga ega bo'ladi;

mehnat bozorida talab etiladigan kompetensiyalarni egallaydi;

mustaqil va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi;

kasbiy moslashuv darajasini oshiradi. Natijada ta'lim sifati va bitiruvchilarning raqobatbardoshligi ortadi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, o'quv amaliyoti darslari talabalarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning eng muhim omillaridan biridir. Kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilgan amaliy mashg'ulotlar talabalarning kasbiy bilimlari, amaliy ko'nikmalari va shaxsiy sifatlarini kompleks ravishda rivojlantiradi. Shuningdek, innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash, ishlab chiqarish bilan integratsiyani kuchaytirish va amaliyot mazmunini takomillashtirish orqali ta'lim samaradorligini yanada oshirish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ta'lim tizimini rivojlantirishga oid farmon va qarorlari. Tolipov O., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: Fan.Ishmuhamedov R. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Iste'dod. Muslimov N.A. Kasb ta'limi metodikasi. – Toshkent. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – Toshkent. Xolmuhamedov A. Kompetensiyaviy yondashuv asosida ta'limni tashkil etish masalalari. – Toshkent.

